

Verhaal 1: Tranen in de tram

Op de terugweg naar huis komen opnieuw de tranen. Niemand die het ziet, want het is stil in de tram. Een onwerkelijke stilte op dit tijdstip. Een rust die de storm in mij aanwakkert.

Alles in mij spreekt het tegen en toch moet ik me eraan houden. Afstand nemen van de lieve bewoners in het verpleeghuis. Afstand nemen van iedereen waar ik me zo verbonden mee weet. Lichamelijke nabijheid vermijden. Geen arm om iemands schouder slaan, geen troostende hand bieden die warmte kan geven tegen de kou van de eenzaamheid. Geen vriendelijk schouderklopje voor haar, die altijd dwaalt over de gang. Geen handen op een oud kalend hoofd om de zegen te geven.

Voorlopig niet en ik moet mij daar aan houden. Dat doe ik ook, want ik begrijp hoe nodig dit is en hoe beschermend. Maar alles roept in mij om verzet. Aanraking is voor mij zoiets wezenlijks in mijn werk als geestelijk verzorger. Aanraking is een taal waar ik niet zonder kan. Niet in dit werk en niet persoonlijk. Het hoort bij wie ik ben, het is me op de huid geschreven.

De laatste dagen moet ik regelmatig denken aan Pater Damiaan. Jaren geleden was ik diep geraakt toen ik de film zag over deze priester die in navolging van Jezus zijn leven deelde met de mensen op het 'lepra- eiland'. Hij bezocht de zieken en de stervenden, raakte hen troostend aan, zegende hen. Het beeld laat mij niet los. Wat huilt mijn hart en wat hamert het dilemma in mijn hoofd.

En als ik haar zie huilen, vlak bij de ingang van het verpleeghuis, omdat ze zoveel zorg heeft om haar lieve kwetsbare echtgenoot met dementie die bij ons woont, schreeuwt alles in mij om haar vast te houden. Bescherming, beschutting bieden voor haar pijn, eventjes maar. De anderhalve meter afstand voel ik in al de vezels van mijn bestaan. Met mijn ogen probeer ik alles te geven wat ik te geven heb. Mijn tranen houd ik niet tegen in de tram naar huis.

Verhaal 2: Na een dag waarin de dood opnieuw om zich heen sloeg...

Hoe doe je dat toch, de dood aan de kant schuiven, als je thuis komt na een dag waarin hij weer zo hard om zich heen sloeg?

En lieve bewoners knakten als breekbare takken van een boom.

Het kruipt onder mijn huid, het grijpt me bij de keel, het nestelt zich in mijn buik.

De enorme boosheid van de vrouw die haar man zo lang niet gezien heeft en nu net voor zijn overlijden afscheid kon nemen.

Hij is paar keer gevallen, omdat hij haar zocht de afgelopen weken. Telkens weer haar naam roepend, zijn benen schoppend tegen de deur. Zijn handen beukend op de muur. Waar bleef ze nou? Ze was er altijd, iedere dag, met of zonder hondje. En altijd nam ze hem mee naar het restaurant om samen iets te drinken. Of in de tuin als de zon scheen met een lekker gebakje erbij. En zomaar was ze uit zijn leven verdwenen, van de één op de andere dag. Ze had hem die avond ervoor niet eens extra gekust om te zeggen dat hij wat langer wachten moest op haar komst. Op zijn dagkalender stond dat ze rond 1400 uur zou komen. Maar ze kwam niet, hoe hard hij ook riep, hoe woedend hij ook met zijn handen om zich heen sloeg. Ze kwam niet en hij bleef haar zoeken.

Het eten ging niet meer zo sinds die dag. Niets smaakte hem meer. Het pijnlijke verlangen naar haar maakte iedere hap bitter. Zijn broeken werden steeds wijder, de riem iedere keer een gaatje strakker. Zijn krachten werden minder, zijn benen dunner en strammer, totdat hij begon te vallen. Dat vallen werd zijn dood. Maar eigenlijk was het heimwee, was het de eenzaamheid die hem de dood injoeg. En nu zit ze bij zijn bed, ze streelt liefdevol zijn koude hoofd met haar zachte handen. Handen die eigenlijk vuisten zijn, omdat de boosheid, de machteloosheid haar zo in de greep heeft gekregen de afgelopen weken.

Vanuit de verte voelde ze dat hij achteruitging. Dat hij niet zonder haar kon. Dat het zijn dood zou worden. Ze had het een paar keer uitgeroepen door de telefoon naar mij. En stil had ik geluisterd met het diepe bange besef dat ze de waarheid sprak. De donkere wolk van de machteloze angst en bezorgdheid drongen zich bij me binnen. En ook ik kon niks doen, dan luisteren en het bij haar verdriet uithouden. Haar helpen ergens daar doorheen hoop te houden. Maar hopen waarop?

En nu zit ze bij zijn bed en schreeuwt alles in haar, terwijl haar stem zegt; 'voor hem is het nu goed, hij had het niet nog twee weken kunnen uithouden zonder mij'

Het enorme verdriet van de vrouw, die net gehoord heeft dat haar man is overleden aan Corona. Wankelend komt ze het verpleeghuis binnen. Ze huilt hartverscheurend. Ik wil haar in mijn armen nemen en haar lieve grijze hoofd vertroostend strelen. Mijn hart breekt dat dit niet kan. Ik luister naar haar verdriet, wat voelt als een oceaan van liefde voor haar man. Van onvoorstelbaar gemis na 60 jaar huwelijk. En telkens weer roept ze zachtjes zijn naam en stromen er tranen. We pakken ons beide in, voordat we naar boven gaan naar zijn kamer, om afscheid te nemen. Ik help haar met de blauwe hoesjes over haar schoenen. Het geeft een gevoel van verbinding. Als we

samen onherkenbaar in de lift staan, lijkt ze nog kleiner te zijn dan ik dacht, wat kan het verdriet een mens doen krimpen.

Bij het bed van haar man leg ik dan toch een hand op haar schouder. Haar lichaam schudt van het verdriet. Zachtjes bidt ze het onze Vader en legt haar warme hand op zijn koude voorhoofd. 'Vaarwel lieverd.'

Ik help haar met uitkleden en met zorgvuldig wassen van haar handen. Een liefdevolle blik van dankbaarheid. Ik loop met haar mee naar de uitgang, zachtjes zeggen we nog iets tegen elkaar. Totdat ze verdwijnt in de auto van haar zoon, die staat te wachten en niet binnen durfde te komen om afscheid te nemen van zijn vader.

Hoe doe je dat toch, de dood aan de kant schuiven, als je thuis komt na een dag waarin hij weer zo hard om zich heen sloeg.

Ik zou het als een prop oude kranten van me af willen gooien in de verste hoek van de kamer.

Maar het kruipt onder mijn huid, het grijpt me bij de keel, het nestelt zich in mijn buik.

En voor ik slapen ga zeg ik opnieuw die oude woorden 'Heer het zijn uw mensen, ik ga slapen' Tenminste dat hoop ik, dat ik slapen kan, want mijn hart is zwaar en achter mijn ogen blijven de tranen branden. Maar morgen is er weer een dag....een dag waar de dood weer zomaar de hoofdtoon kan voeren.

Door Janneke Bregman